

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษา ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจ และโอกาสของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผาแดง เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

3.1.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้ที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในตำบลผามอก อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 1,119 ครัวเรือน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 คำนวณได้จากสูตร ดังนี้ (สุวิมล ตีรภานนท์ 2542:153-154)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากรทั้งหมด ซึ่งในที่นี้ หมายถึง จำนวนครัวเรือน ในเขตตำบลผามอก อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ จำนวน 1,119 ครัวเรือน

e คือ ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ

$$n = \frac{1,119}{1 + 1,119(0.05)^2}$$

$$n = 295$$

จากการแทนค่าและคำนวณ ตามสูตร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 295 ราย

3.1.3 การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่าง ที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้ โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจ จำนวนครัวเรือนแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน ของตำบลผามอก เรียงตามบ้านเลขที่ของแต่ละหมู่บ้าน
2. คำนวณช่วงของการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร N ของแต่ละหมู่บ้าน ได้เท่ากับ $\frac{N}{n}$
3. สุ่มตัวอย่างแรกหรือหน่วยเริ่มต้นก่อน (Random Start) โดยวิธีการจับสลาก และสุ่มไปเป็นช่วงๆ เท่ากับจำนวนตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน จนครบจำนวนที่ต้องการ จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนการศึกษา ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อหมู่บ้านและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษา

หมู่บ้าน	จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด	จำนวนตัวอย่าง
บ้านผามอก	180	47
บ้านน้ำริน	116	31
บ้านปง	149	39
บ้านเกียงพา	185	50
บ้านอิม	60	16
บ้านใหม่พม่า	90	24
บ้านม่วงเจริญ	180	47
บ้านศรีใจ	156	41
รวม	1,119	295

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

3.2.1 แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางสังคมและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเคยไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยผากลอง จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อความวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคำตอบ 2 ลักษณะ คือ ใช่ และไม่ใช่ จำนวน 5 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก	ให้คะแนน	1 คะแนน
ตอบผิด	ให้คะแนน	0 คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อความวัดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคำตอบ 5 ลักษณะ จำนวน 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	ให้คะแนน	4 คะแนน
เดือนละ 1 ครั้ง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน	1 คะแนน

ส่วนที่ 4 ข้อความวัดเกี่ยวกับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคำตอบ 5 ลักษณะ จำนวน 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

ส่วนที่ 5 ข้อความวัดความคิดเกี่ยวกับโอกาสที่ประชาชนจะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคำตอบ 5 ลักษณะ จำนวน 5 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1 คะแนน

ส่วนที่ 6 คำถามปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ เพื่อให้ประกอบการอภิปรายผล

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ลักษณะพื้นที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้ศึกษาใช้พื้นที่ หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ป้าก อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 ราย เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ผลออกมาดังนี้

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผาแก้ว เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.628

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.932

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ความสนใจของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผาแก้ว ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.810

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติดอยผาแก้ว ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.803

จากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ต้องการศึกษาได้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลผามอก เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

2. ผู้ศึกษาประชุมกับผู้ช่วยผู้ศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อชี้แจงให้ทราบวัตถุประสงค์ ของการศึกษา และรายละเอียดต่างๆ ในแบบสอบถามก่อนการสัมภาษณ์จริง และทำการเก็บข้อมูลประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย จนครบ 295 ชุด

3. ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำมาจัดระเบียบข้อมูล และลงรหัสตามคู่มือการลงรหัสที่สร้างไว้ จากนั้นนำข้อมูลมาบันทึกลงในแผ่นบันทึกข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 9.0 For windows (Statistic Package for the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ความสนใจและโอกาสต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่แตกต่างกันที่มีผลต่อความสนใจและโอกาสต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ใช้วิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment coefficient of correlation)
5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยกระตุ้น ที่แตกต่างกันที่มีผลต่อความสนใจและโอกาสเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สถิติ PRE (Proportion Reduction in Error) มาอธิบาย ซึ่งสามารถดูถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ และสามารถตรวจสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยค่า χ^2 (Chi - Square) และเป็นสถิติที่ใช้กับข้อมูลที่เป็นนามบัญญัติ (Nominal Data) กับข้อมูลเรียงอันดับ (Ordinal Data) และเป็นสถิติที่วัด หรือ ทราบขนาด และทิศทาง ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระตัวเดียว หรือ หลายตัวได้ ซึ่งสูตรของ PRE มีดังนี้

$$PRE = \frac{\text{Original Error} - \text{Remaining Error}}{\text{Original Error}}$$

Original Error คือ ความผิดพลาด หรือโอกาสที่จะผิดพลาดในการพยากรณ์ ปรากฏการณ์บางอย่าง (ตัวแปรตาม) Remaining Error คือ ความผิดพลาด หรือโอกาสที่จะผิดพลาดในการพยากรณ์ปรากฏการณ์เมื่อทราบคุณลักษณะบางอย่าง (ตัวแปรอิสระ) ซึ่งเมื่อรู้คุณลักษณะของตัวแปรอิสระแล้ว จะทำให้การพยากรณ์ตัวแปรตามได้ดีขึ้น PRE จะมีค่าเท่ากับ

ศูนย์ เมื่อตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน และมีค่าเท่ากับบวกหรือลบหนึ่ง เมื่อตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างแท้จริง ค่าของคะแนนซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยสถิติ PRE และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

ค่าตัวเลข	แสดงว่า
+ .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูงมาก
+ .50 ถึง .69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+ .30 ถึง .49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+ .10 ถึง .29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
+ .01 ถึง .09	ความสัมพันธ์ในทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
- .01 ถึง - .09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
- .10 ถึง - .29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
- .30 ถึง - .49	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
- .50 ถึง - .69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
- .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

(พิชิต พิทักษ์สมบัติ 2531)

สำหรับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้นำมาจัดกลุ่มใหม่เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยดูการกระจายตัวของคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) ดังนี้

เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา	หมายถึง	ต่ำ
เปอร์เซ็นต์ไทล์ ตั้งแต่ 25 – 75	หมายถึง	กลาง
เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป	หมายถึง	สูง
อายุ		
อายุ 15 – 24 ปี	หมายถึง	อายุน้อย
อายุ 25 – 44 ปี	หมายถึง	อายุวัยทำงาน
อายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	หมายถึง	อายุมาก

รายได้

รายได้ ต่ำกว่า 1,800 บาท	หมายถึง	มีรายได้น้อย
รายได้ 1,801 – 3,599 บาท	หมายถึง	มีรายได้ปานกลาง
รายได้ตั้งแต่ 3,600 บาทขึ้นไป	หมายถึง	มีรายได้สูง

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

ระยะเวลาต่ำกว่า 18 ปี	หมายถึง	ระยะเวลาน้อย
ระยะเวลา 19 – 42 ปี	หมายถึง	ระยะเวลายานกลาง
ระยะเวลา ตั้งแต่ 43 ปีขึ้นไป	หมายถึง	ระยะเวลานาน

เกณฑ์การวัดระดับตัวแปร

ในการพิจารณาตัดสินการวัดระดับตัวแปรมีเกณฑ์ในการตัดสินใจดังนี้

1. ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 5 คะแนน โดยตัดข้อคำถามที่ใช้ไม่ได้ทั้ง จะเหลือ 5 ข้อ แล้วนำข้อความมาหาค่าคะแนนรวมของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่ามัธยฐาน 3 คะแนน นำค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ ดังนี้

ได้คะแนนตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	มีความรู้มาก
ได้คะแนนต่ำกว่า 3 คะแนนลงมา	หมายถึง	มีความรู้น้อย

2. การรับรู้ข่าวสารเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 40 คะแนน

ได้คะแนนระหว่าง 32 – 40	หมายถึง	มาก
ได้คะแนนระหว่าง 20 – 31	หมายถึง	ปานกลาง
ได้คะแนนระหว่าง 1 – 19	หมายถึง	น้อย

3. ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน แล้วนำข้อความมาหาค่าคะแนนรวมของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่ามัธยฐาน 34 คะแนน นำค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ดังนี้

ได้คะแนนตั้งแต่ 34 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	มีความสนใจมาก
ได้คะแนน 34 คะแนนลงมา	หมายถึง	มีความสนใจน้อย

4. โอกาสของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 25 คะแนนแล้วนำข้อความมาหาค่าคะแนนรวมของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่ามัธยฐาน 18 คะแนน นำค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ ดังนี้

ได้คะแนนตั้งแต่ 18 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	มีโอกาสมาก
ได้คะแนน 18 คะแนนลงมา	หมายถึง	มีโอกาสน้อย

ค่าดัชนีที่ใช้ในตารางที่ 8 และ 10 ได้กำหนดระดับความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 5 ระดับเช่นกันคือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งได้กำหนดค่าการถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ และค่าดัชนีได้จากผลบวกของค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคูณด้วยค่าการถ่วงน้ำหนัก ทหารด้วยจำนวนห้า คือ 5 ระดับ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University